

Graaf-van Zanten, KA de (Karin)

Aan: Raadsgriffie; Boer, M den (Mark)
Onderwerp: RE: Aanvulling op eerder bericht: Legalisatie lozingen PFOA en GenX

Van: Liana Jager <liana_jager@hotmail.com>

Verzonden: donderdag 23 januari 2020 23:24

Aan: griffier <griffier@alblasserdam.nl>; griffie@albrandswaard.nl; Griffie (Gemeente Alphen aan den Rijn) <griffie@alphenaandenrijn.nl>; +BD Griffie Barendrecht <griffie@barendrecht.nl>; griffie@bodegraven-reeuwijk.nl; raadsgriffier@brielle.nl; griffie@capelleaandenijssel.nl; Griffie Delft <griffie@delft.nl>; griffie@denhaag.nl; Raadsgriffie <Raadsgriffie@dordrecht.nl>; griffie@goeree-overflakkee.nl; h.sepers@gorinchem.nl; griffie@gouda.nl; Ploeg, A van der (Annemarie) <a.vander.ploeg@hardinxveld-giessendam.nl>; griffier@hellevoetsluis.nl; Logt, GH (Gert) <GH.Logt@H-I-Ambacht.nl>; griffie@hillegom.nl; griffie@gemeentehw.nl; griffie@kaagenbraassem.nl; griffie@katwijk.nl; griffier@krimpenaandenijssel.nl; griffie@lansingerland.nl; Griffie (Leiden) <griffie@leiden.nl>; griffie@leiderdorp.nl; griffie@lv.nl; griffie@lisse.nl; griffier@maassluis.nl; griffie@middendelfland.nl; marjolein.teunissen@jouwgemeente.nl; griffier@nieuwkoop.nl; griffie@nissewaard.nl; griffie@noordwijk.nl; kromhout@oegstgeest.nl; Griffie3 <griffie@Papendrecht.nl>; griffie@pijnacker-nootdorp.nl; J.v.Straalen@ridderkerk.nl; griffie@rijswijk.nl; info@griffie.rotterdam.nl; jw.scherpenzeel@schiedam.nl; griffie <griffie@sliedrecht.nl>; r.vandijk@raadteylingen.nl; jeroen.mimpen@vlaardingen.nl; griffie@voorschoten.nl; f.vanderdussen@waddinxveen.nl; griffie@wassenaar.nl; griffie@gemeentewestland.nl; Vries, Ronald de <r.devries@westvoorne.nl>; griffie@zoetermeer.nl; Griffie (Zoeterwoude) <griffie@zoeterwoude.nl>; griffie@zuidplas.nl; ZWD_Griffie <Griffie@zwijndrecht.nl>

Onderwerp: Aanvulling op eerder bericht: Legalisatie lozingen PFOA en GenX

Geachte raadsgriffie,

In aanvulling op mijn eerdere bericht over ‘Legalisatie lozingen PFOA en GenX’ stuur ik u het onderstaande bericht met de volgende bijlagen:

- reden van aanvulling
- brief “Chemours - de feiten” d.d. januari 2020 (bijgevoegd als pdf)
- reactie op brief van Chemours

Graag verzoek u deze te delen met uw gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,
Liana Jager

Geachte raadsleden en raadsadviseurs,

In aanvulling op mijn eerdere bericht over ‘Legalisatie lozingen PFOA en GenX’ stuur ik u de volgende bijlagen:

- reden van aanvulling
- brief “Chemours - de feiten” d.d. januari 2020 (bijgevoegd als pdf)
- reactie op brief van Chemours

Reden van aanvulling op eerder bericht

De reden dat u u deze aanvulling stuur is omdat wij (initiatiefnemers petitie 'Geen gif in de Lek') hebben vernomen dat Chemours in haar brief uitleg geeft over haar bestaande **directe** en **indirecte** vergunningen. Hierdoor kan onbedoeld het beeld zijn ontstaan dat wij ons richten tegen de vergunningen van Chemours zelf. Dat is niet het geval.

De aanleiding van onze petitie is namelijk een 3e type vergunning:

- lozingen van PFOA/GenX door niet-productiebedrijven (o.a. afvalverwerkers)

Graag benadrukken wij hierbij dat wij geen actiegroep zijn tegen het bedrijf Chemours.

De kritiek die wij hebben, richt zich enkel op de 'legalisatie van PFOA en GenX', middels milieuvergunningen.

Deze legalisatie vinden wij zorgwekkend en risicovol, omdat:

- er geen zicht is op 95% van de afvalstromen van Chemours
- deze vergunningen de verantwoordelijkheid voor vervuilde grond en grondwater verleggen (van vervuiler naar gemeenschap)
- PFOA en GenX geclassificeerd zijn als 'zeer zorgwekkende stoffen' waarvoor strenge EU-milieuwetgeving in de maak is ("er hangt een zwaar prijskaartje aan deze stoffen")
- de eisen van vergunningen voor 'indirecte lozingen door verwerkers' zijn veel soepeler dan die voor Chemours zelf (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-7897.html>)

Met onze petitie roepen wij op om herhaling van fouten uit het verleden te voorkomen, zoals in Gouderak, Lekkerkerk, Barneveld en recent ook Twente/NAM

Uw inzet houdt de verantwoordelijkheid (en kosten) bij de vervuiler

Wij hopen dat u ons verzoek om deze vergunningen te stoppen steunt met een brief aan de betrokken ministeries en gedeputeerde staten.

De gemeenteraad van Krimpenerwaard ging u al voor.

De betreffende brief is gepubliceerd op de website van gemeente Krimpenerwaard, zie raadsvergadering van 10-12-2019 onder sub 28(B):

https://channel.royalcast.com/gemeentekrimpenerwaard/#!/gemeentekrimpenerwaard/20191210_1

Met vriendelijke groet,

Initiatiefnemers petitie "Geen gif in de Lek"

Liana Jager, Renate van der Werf, Marco Goudriaan en Mariëlle Herreveld

Bijlage - 4 aanvullingen op de brief van Chemours, die het doel van onze petitie onderstrepen:

1. Op pag 2, tekst over **Toezicht**: "De aantallen bezoeken door overheden aan de vestiging in Dordrecht in de afgelopen jaren illustreert dit [i.e. scherp toezicht]"

Reactie: Het toezicht van DCMR betreft geen emissie-metingen, maar alleen technische keuringen en systeem-audits.

Emissies worden bepaald op basis van PRTR-verslagen van Chemours. Het bedrijf is primair zelf verantwoordelijk voor het bijhouden en registreren hiervan.

Handhaving en controle op incidentele overschrijdingen van vergunningnormen valt niet onder het takenpakket van de milieudienst DCMR.

Incidenten worden over het algemeen pas opgemerkt als anderen hier hinder van ondervinden, zoals bijv het waterbedrijf.

- <https://www.ad.nl/binnenland/de-strijd-om-schoon-drinkwater-het-wordt-steeds-moeilijker~aa9f4535/>
- <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/237641/Custom-Powders-geeft-toe-bron-te-zijn-van-giftige-stof-GenX-in-water>
- <https://www.stadszaken.nl/economie/werklocaties/883/handhaving-chemelot-faalt>

- pag 2, tekst over **Toezicht**: “De afgevangen stoffen worden opgewerkt voor hergebruik in het productieproces of door een externe verwerker (in België) onder zeer hoge temperatuur vernietigd.”

Reactie: De externe verwerker in België is Indaver, deze heeft een draai-trommel-oven die heet genoeg is om PFOA/GenX-stoffen te verbranden.

Tegelijk is dit ook de enige verwerker 'in de regio' die dit kan. De afvalstroom naar deze verwerker betreft enkele honderden kilo's per jaar. Deze manier van afvalverwerking is zeer kostbaar.

Tot voor kort kon Chemours nog een aanzienlijk deel van haar afval kwijt bij Miteni in Italië, daar zou het worden verwerkt tot een nieuwe grondstof voor GenX.

Maar deze verwerker is gesloten/failliet na het ontstaan van grootschalige grondwaterproblemen in de regio Vicenza.

Onderzoekers van ILT hebben (terecht) vragen gesteld waar het afval uiteindelijk terechtkomt dat niet naar erkende verwerkers gaat zoals Indaver.

Dit gaat jaarlijks om circa 6.500 kilo (i.e. 95% van de emissie-reductie die sinds 2013 is bereikt). Maar Chemours wil daar vooralsnog geen inzage in geven.

Het is onduidelijk of dit afval op hun eigen terrein wordt verwerkt tot nieuwe grondstof. Chemours heeft volgens hun verslaggeving geen investeringen gedaan in dergelijke voorzieningen.

- https://www.npostart.nl/nos-journaal/05-12-2019/POW_04059563
- <https://www.bndestem.nl/dordrecht/chemours-moet-tonnen-genx-afval-terughalen-uit-italie-na-milieuschandaal~a0c135c0/?referrer=https://www.google.com/>
- <https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2019/09/afvalstromen-chemours/afvalstromen-chemours>
- <https://www.ad.nl/dordrecht/chemours-stukken-niet-openbaar~aa09e08c/>

- Pag 2, tekst over **Toezicht**: "Voor het vervoer van de afgevangen stoffen heeft Chemours de benodigde vergunningen van alle betrokken autoriteiten die daarop toezicht houden en dit wordt streng gecontroleerd."

Reactie: Deze stelling klopt als een bus, maar 'autoriteiten die daarop toezicht houden' zijn er nauwelijks.

Enkel de transporten en vrachtladingen naar het buitenland worden gecontroleerd, omdat hier strenge EU-regels (vrachtadministratie en verzegeling) voor gelden.

Voor afvalstromen binnen Nederland gelden dergelijke eisen niet: er is geen verzegeling, noch toezicht op de samenstelling van de lading.

Het afval zou in principe zelfs als 'lichtvervuild' afval naar reguliere verwerkers of stortplaatsen weggereden kunnen worden, zolang het (aan het eind van de keten) maar geen grenswaarde/norm overschrijdt voor PFAS.

Een uitgebreid onderzoek door ILT (in 2017 en 2018) heeft aangetoond dat het toezicht op de afvoer en verwerking ver onder de maat is en dat er vrijwel geen zicht is op de afvalstromen.

Kortom, de verantwoordelijkheid (en kosten) van PFAS-normen ligt nu eigenlijk aan het eind van de keten in plaats van bij de producent/vervuiler.

- <https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2018/06/26/weinig-tot-geen-aandacht-bij-chemours-en-afvalketen-voor-uitstoot-'genx-stoffen'>
- <https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2019/11/12/ilt-chemours-in-de-fout-met-afvalverwerking>
- https://www.ilent.nl/documenten/rapporten/2018/06/08/afvalstromen-van-chemours?fbclid=IwAR1wn1xQmhlA2Cx18Q_UIPBcl-wRaXDSyg3Rc6Rw3cENdKHjs8JtJu9s8Zg
- https://www.ilent.nl/documenten/rapporten/2019/09/25/vervolgonderzoek-afvalstromen-chemours?fbclid=IwAR3FveeVMqfWgBjfTIUNBjX9-CKvMn64mQ_ZKwuZKAkS04OIX1_bNVDdeDE

- Pag 2, tekst over **Verspreiding**: “In grote delen van Nederland wordt er echter geen FRD aangetroffen. Rijkswaterstaat heeft in de uitwerking van het Besluit Bodemkwaliteit, FRD dan ook niet opgenomen in de advieslijst van te meten PFAS.”

Reactie: De reden dat FRD/GenX niet was meegenomen in de advieslijst is juist omdat er nog te weinig bekend is over de verspreiding van PFOA en FRD/GenX.

Het is te verwachten dat deze stoffen vanaf 2021 wel in omgevingsstudies meegewogen gaan worden, gezien de nieuwe wetgeving die bij de EU in de maak is.

Mede daarom heeft de minister een onderzoek ingesteld om inzicht te krijgen in de verspreiding van PFOA en FRD/GenX. Op 100 locaties zullen steekproeven gedaan worden en op basis van dit onderzoek zullen naar verwachting in 2020 definitieve landelijke achtergrondwaarden worden afgeleid.

Ook al lijkt FRD/GenX (iets) minder schadelijk te zijn dan PFOA, het brengt wel degelijk risico's met zich mee. Deze worden momenteel nog onderzocht en naar verwachting zullen de EU-normen voor o.a. drinkwater in de komende jaren strenger gaan worden. Bodem-experts adviseren dat dit soort PFAS-vervuiling meegewogen zou moeten worden in de berekening van monetaire milieuschade, dat gebeurt nu nog niet. Maar de vervuiling is er wel degelijk, de kosten van deze PFAS wegen zwaar en tegelijkertijd wordt de verantwoordelijkheid ervan steeds meer op andere bedrijven en gemeenten afgeschoven.

- https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/31827322/pbl_2018_monetaire_milieuschade_in_nederland_3206.pdf
  - https://www.expertisecentrumfas.nl/images/Handelingskader/DDT219-1-18-008.233-rapd-Voorkomen_PFAS_in_Nederland_-_deelrapport_A_-_definitief.pdf
  - <https://www.waterforum.net/drinkwaterbedrijven-bezorgd-over-kwaliteit-van-hun-bronnen/>
  - <https://www.waterbriefingglobal.org/european-environment-agency-warns-over-emerging-chemical-risks-to-european-environment-and-human-health/>
-